

ผลของการพัฒนารูปแบบการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผ่าน“แอปพลิเคชัน SMART อสม.”

ศศิภัสร์ ตันตะวาโย เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุขชำนาญงาน
รัตนภรณ์ สุวรรณบุตร เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุขปฏิบัติงาน
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดงยางน้อย ตำบลเวียงสะอาด อำเภอยักษ์ภูมิพิสัย
จังหวัดมหาสารคาม

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลของการพัฒนารูปแบบการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านผ่าน“แอปพลิเคชัน SMART อสม.”เป็นการวิจัยและพัฒนาพัฒนา (Research and Development) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย อสม. พชต.และเจ้าหน้าที่สาธารณสุข จำนวน 58 ราย รวม 73 ราย ดำเนินการระหว่างเดือนตุลาคม 2565-มิถุนายน 2566 กระบวนการพัฒนา 3 ระยะ ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ วิเคราะห์สถานการณ์ เลือกอสม.แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) ที่เข้าร่วมโครงการ ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ ตามกระบวนการ PAOR 1) การวางแผน (Planning) ประชุมชี้แจงกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้เข้าใจจนสามารถนำไปปฏิบัติได้เกี่ยวกับการใช้แอปพลิเคชัน 2) ลงมือปฏิบัติการตามแผน (Action) 3) สังเกตการณ์ (Observation) และ 4) สะท้อนกลับ (Reflection) ระยะที่ 3 สรุปและประเมินผลลัพธ์ เก็บรวบรวมข้อมูลจาก“แอปพลิเคชัน SMART อสม.” และรายงานของ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดงยางน้อย วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงวิเคราะห์ (Chi-square) เพื่อหาความสัมพันธ์ ผลการศึกษาพบว่า แรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการจัดการตนเอง ของ อสม. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อธิบายได้ว่าการที่ อสม.ที่ได้รับการสนับสนุนความช่วยเหลือต่างๆ จากสังคม ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสารวัสดุสิ่งของและทรัพยากรต่างๆ รวมทั้งได้รับการสนับสนุนและกำลังใจจากครอบครัว ชุมชน และบุคลากรทางการแพทย์จะช่วยส่งเสริมให้ อสม.มี พฤติกรรมที่เหมาะสม ($p\text{-value} < 0.05$) สรุปผลการศึกษา รูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ ช่วยให้ทีมมีแนวทางที่ชัดเจน อสม.ได้รับกระตุ้นและมี จนนท.สาธารณสุขติดตามการดำเนินงาน การรายงานผลที่ชัดเจน จนทำให้อสม.รพ.สต.บ้านดงยางน้อย พบการรายงานผ่าน“แอปพลิเคชัน SMART อสม.” จำนวน อสม. 58 ราย คิดเป็น ร้อยละ 100 ในส่วนของผลการสำรวจระดับความพึงพอใจ โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 75 รองลงมา คือระดับปานกลาง ร้อยละ 25 ตามลำดับ

คำสำคัญ : อสม. “แอปพลิเคชัน SMART อสม.” พชต.

ชื่อเรื่อง ผลของการพัฒนารูปแบบการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผ่าน“แอปพลิเคชัน SMART อสม.”

ชื่อผู้วิจัย ศศิภัส ตันตะวาโย, รัตนาภรณ์ สุวรรณบุตร

ชื่อผู้นำเสนอผลงาน ศศิภัส ตันตะวาโย

สถานที่ติดต่อกลับ โรงพยาบาลพยุหะภูมิพิสัย 080-4104279 / E-mail uc05014@gmail.com

สรุปสาระสำคัญ

บทนำ

กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ เชิญชวนอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ร่วมใช้ “แอปพลิเคชัน SMART อสม.” เพิ่มความทันสมัยและประสิทธิภาพในการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคในชุมชนได้อย่างเรียบง่าย แสดงถึงการเป็นสมาร์ต อสม.อย่างเต็มรูปแบบ จากสถานการณ์ดังกล่าวเกิดเป็นปัญหาหระลอกใหม่ให้กับ อสม. เนื่องจากการดำเนินงานใหม่ ทักษะการใช้สมาร์ตโฟนที่ยังไม่พร้อม บวกกับความไม่มั่นใจในตนเอง ส่งผลให้ระบบรายงานไม่ทันต่อสถานการณ์ ดังนั้น การกิจของ รพ.สต.บ้านดงยางน้อย จึงได้คิดรูปแบบการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน(อสม.) โดยใช้ภาคีมีส่วนร่วมกระตุ้นการทำงานผ่านกลไกของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพระดับตำบล (พขต.) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการพัฒนารูปแบบการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ผ่าน“แอปพลิเคชัน SMART อสม.” โดยผู้วิจัยจึงมุ่งเน้นที่จะพัฒนารูปแบบการทำงานของอาสาสมัครสาธารณสุข ให้ได้ข้อมูลเชิงประจักษ์ ทดลองใช้รูปแบบและขยายผลต่อยอดในงานอื่น

วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการวิจัยและพัฒนาพัฒนา (Research and Development) กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย เจ้าหน้าที่สาธารณสุข 5 ราย พขต. 10 รายและอสม. 58 ราย รวมทั้งสิ้น 73 คน ประยุกต์การคิดเชิงระบบ (System Thinking) ดำเนินการระหว่างเดือน ตุลาคม 2565-มิถุนายน2566 รวมระยะเวลา 9 เดือน กระบวนการพัฒนามี 3 ระยะได้แก่ ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ (ระยะเวลา 4 สัปดาห์) ขออนุญาตทำวิจัย วิเคราะห์สถานการณ์ คัดเลือก อสม.แบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Selection) ที่เข้าร่วมโครงการเป็น อสม.ในเขตรับผิดชอบของโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดงยางน้อย ชี้แจงผู้ที่เกี่ยวข้องและกลุ่มตัวอย่าง เก็บข้อมูลก่อนพัฒนา ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบ ตามกระบวนการ PAOR (ระยะเวลา 6 เดือน) 1)การวางแผนเพื่อไปสู่การเพื่อไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น(Planning) เป็นการสังเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาบริบทและประเมินสถานการณ์ 2) ลงมือปฏิบัติการตามแผน (Action) แบบสำรวจความพร้อมในการใช้ “แอปพลิเคชัน SMART อสม.” การสร้างขวัญกำลังใจโดยภาคีมีส่วนร่วมกระตุ้นการทำงานผ่านกลไกของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพระดับตำบล (พขต.) การสร้างความเข้าใจ “แอปพลิเคชัน SMART อสม.” เพิ่มความทันสมัยและประสิทธิภาพในการเฝ้าระวัง ป้องกันควบคุมโรคในชุมชนได้อย่างเรียบง่าย โดยจนท.สาธารณสุข การรายงาน/การสมัคร/ปัญหา อุปสรรค ผ่านไลน์กลุ่ม อสม.รพ.สต.บ้านดงยางน้อย ขับเคลื่อนการสร้างขวัญกำลังใจกระตุ้นการทำงานผ่านกลไกของคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพระดับตำบล (พขต.) คือ การมอบเกียรติบัตร ให้กับบ้านนำร่องที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานโดยใช้ “แอปพลิเคชัน SMART อสม.” ในการรายงานสถานการณ์ อสม.ในหมู่บ้านครบทุกคน 3) สังเกตการณ์(Observation) สังเกตพฤติกรรมร่วมกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการ และบันทึกข้อมูลการวิจัยตามแบบบันทึกที่พัฒนาขึ้น วัดผลลัพธ์ใช้รูปแบบที่พัฒนาขึ้น สรุปผลการดำเนินการ และ 4) สะท้อนกลับ (Reflection) เป็นการสะท้อนผล

ในการพัฒนารูปแบบจัดกิจกรรม ระยะที่ 3 สรุปและประเมินผลลัพธ์(ระยะเวลา 4 สัปดาห์) เก็บรวบรวมข้อมูลจาก “แอปพลิเคชัน SMART อสม.” และรายงานของ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลบ้านดงยางน้อย วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงวิเคราะห์ (Chi-square) เพื่อหาความสัมพันธ์

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า แรงสนับสนุนทางสังคมมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการจัดการตนเองของ อสม. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อธิบายได้ว่าการที่ อสม.ที่ได้รับการสนับสนุน ความช่วยเหลือต่าง ๆ จากสังคม ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลข่าวสารวัตถุดิบของและทรัพยากรต่าง ๆ รวมทั้งได้รับการสนับสนุนและกำลังใจจากครอบครัว ชุมชน และบุคลากรทางการแพทย์จะช่วยส่งเสริมให้ อสม.มีพฤติกรรมที่เหมาะสม ($p\text{-value} < 0.05$)

สรุปและอภิปรายผล

ผลของการรูปแบบที่พัฒนาขึ้นนี้เป็นรูปแบบที่เหมาะสมกับบริบทในพื้นที่ช่วยให้ทีมมีแนวทางที่ชัดเจน อสม.ได้รับกระตุ้นและมีจันท.สาธารณสุขติดตามการดำเนินงาน การรายงานผลที่ชัดเจน พบการรายงานผ่าน “แอปพลิเคชัน SMART อสม.” จำนวน อสม. 58 ราย คิดเป็น ร้อยละ 100 ในส่วนของผลการสำรวจระดับความพึงพอใจ โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 75 รองลงมา คือระดับปานกลาง ร้อยละ 25 ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

1. ประยุกต์ใช้ในงานอื่นที่สอดคล้องกัน
- 2.ควรศึกษาผลของการใช้แอปพลิเคชัน อสม. ออนไลน์ ร่วมกับกระบวนการบริหารระบบข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

1. กองสนับสนุนระบบสุขภาพภาคประชาชน.(2560). *แนวทางการพัฒนา อสม.4.0: กระทรวง สาธารณสุข.*
- 2.ขวัญฤดี ฮวดหุ่น . (2560). *อิทธิพลของแอปพลิเคชันไลน์ในการสื่อสารยุคปัจจุบัน. คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.*